

Emnenr. 80

Tilleggsspørsmål nr.

Emne: Hüssad - Kjøringssad

Oppskr. av: O. Moen

(adresse): pr. Steinhjørn

Fylke:

Herad:

Bygdelag:

Gard:

G.nr.

Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1. - - - Jeg tror nok så, at folk på i tide var mere håndfær under sykdom. Kan herme var dette naturlige, bedømmingsmidler var ukjent på i tide.
2. - - - Jeg ved ikke om det sikkert på eller ingen som i forbindelse med sykdom vist, meget om smitte, d. v. t. menigmann. Doktoren eller legen fik gennem videnskaps eller hvert rede på dette med smitte og etter hvert fik således folk til kjendskap så faste ved smitte under sykdom. Jeg kjende folk som kunde bygge på sine bær og menter dette var prøvet så med forskjellige sykdomme og også smitte (somme tid) Det var vist på som hadde medisinske liggende for å bruke under eventuelt sykdom av en eller anden art. Det var vel helst de lokale bønder, som hadde en eller annen ingrediens på laget. Det var en og annen som hadde liksom mere rikke og viden på sakerne (i heimen) og hadde da ligende og hadde rede på den og den meder i n ~~bygginger~~ til bruk med frostskade, brann og år. Bekennelse, kirkende v. s. v. I barndomsårene ^{mine} var det såkalde medexiner man snakket om og brugt: sterke Einlaug og en kunde på forskjellige måter koke en slags salve av brændene.

- 4 --- Se foran spørgsmål 3.
- 5 --- Det var vist sjælden man lænd, med sinene, serimod kind, en sligke ind til nabokone (eller manden) og ramte sig om hvad som var rettest. å brukt med son eller den rjtdom eller skude, Åa lüne med sinen av prestin. yodmusa troe jõe neppa har forekommet i bygden her omkring.
- 6 --- Jeg synes minnes å ha svart på dette spørsmål for en gang. - For indtil en mand eller siden var det mig, brigt å beqagne ljøre (ljörri) vid den eller den höve, jeg kan minnes min far. hadde han på fingrene et eller annet rån eller sprække tok han en bekaklimp lavet av ljøre til brukt under skolapping, kendt i samme bekaklimp å lod en varm drupe havne på sæt, jeg forstod at det blev hemmelig vent med det samme, men det er sikkert, at røret eller sprækken vid om send kiser ha.
- 7 --- Han høit nok om tale men han ikke noe kjendskap til dette.
- 8 --- Jo Sa gamle folk hadde migi nok om og brukte vel også Djvelsrett. Hvad slags medisin dette var ved jeg ikke, skal ha om ikke dette var å få kjøp på apoteket (mulig et annet navn.) Jeg vid ikke men det er mulig det blev beqagnet til båd, utvortes og ~~utvortes~~ ^{inverte} brukt.
- 9 --- Det var vel kloke koner og også mænd som i første rekke samlet disse midler.
- 10 --- Høist forjellig.
- 11 --- Det er sandsynlig, at et eller annet blev kjøpt på Apoteket for å blanne indå selvtagd medisin.
- 12 --- Det var nok sjelden kamkarene første slike ting.
- 13 --- Han høit om somme som opbevarede slike opskrifter. Yövrigt blev dette overleveret mündlig.

14 -- Y senere til finner ofte i heimene røkadste
leg. böker prentet men også bare skreene.

15 -- Det er riktigt at det i bygden her omkring
vetteren blandt menigmann ret mange hidsæder med
forsjellig slags riktigt. Somme har brügt og anholde
Selle eller hint råd med den eller den riktigt om.
Og jeg tror også at mange råder må karakteriseres
som effektiv, men mange råder kan en riktigt
karakteriseres som himbüh. - Selv har jeg flere
gange under voldsom mædebehandling knyttet en bræs
mindt venstre hunds bæltinger. Det har vistelig
blanset blødningen. - Mod værkebyld har jeg brükt
grøtomslag. - Mod slesh fortjölelse har jeg mindt
halsen brükt et tykt üdrjæra insmünt med fedt.
Jeg tror det har vist gavnligt.

Det er nå mange hidsæder her at det vil löse
for langt og på med alle. - Men er det et hidsæde
som man vil sig effektivt med den eller den
riktigt er det jo naturligt at det blir aktivt.

2
Bygdebetjente.

A betjentene

- 16 -- Både kvinner og menn.
- 17 -- Det var ikke forbeholdt fra slöve gände
det var helst i de små heim (f.eks. hidsmans plass)
men i byen hadde først og fremst disse betjentene
mükt, helst medslamm fra hindslet eller.
- 18 -- Jo da det münde være innflyttarar også.
- 19 -- Lidt forskjellig.
- 20 -- Det var en stytke for vedkommene, at han
stammet med fra noen som drev doktorjæret.
- 21 -- Det tar sig ikke nøgt, at vi her slöve
likeoverfor en medfödt givmüd.
- 22 -- Det münde være begge dele.
- 23 -- Det pleste hadde det mer eller mindt, som ynter

24 -- Kan ikke meenes nogen fast regel her
Schwanoch hoist forskjellig her.

25 -- Det var vel intet samarbejde med de
Sistritskleger, som eller hvad loka til i komme
tventinios!

26 -- De leger som havde en række års uddannelse
og talte sig med i bygd eller by havde som en
sjönner et horn i siden til bygd eller by.

27 -- Det laaf vel ed ogsaa.

28 -- Det kan være forståelig, at de fældet
uddannede leger som talte sig med i praktiserer
i bygd eller by i sidste mansaldre ser
med uvidelse på såkaldte bygdleger og lokale kvinder s.s.
Det er desværre en kjendsgjerning, at somme af
bygdlegerne og heller lokale kvinder og mænd
kan have forveiret hilsunden hos den syke.
Men jeg ved, at en lege kan sagt ~~ikke~~ til en
patient i bygd eller i lokale kvinder med sin syke som
Så må jeg tilføje lokale kvinder. Vedkommende
søkt. så den lokale kvinde og blev held frisk.

B. Lægekjennd og lægekjennd

29 -- Hoist forskjellig. Men jeg tror, at det
var en plandte de kendte det næstlignende som
skilde tilværelsen den laveste medisin.

30 -- For det meste samlet de emnet selv.

31 -- Blev opbevaret på forskjellig måde.

32 -- De fleste gik nok på apoteket og kjøpte
et eller annet for å blande i lavet medisin.

33 -- Det mest ideelle og hensiktsmessige.

34 -- De fik opskrifter av kolleger til bruk.

35 -- Eller hvad jeg har hørt har det om å gjøre
å ha rett sort navn til medisinens bruk.

36 -- Har ikke med på dette.

37 -- Jo da de fleste brukte og anbefalte alminnelig med
de forskjellige syke domme. Deruten hadde de i besiddelse
andre ting kjøpt på apotek f. eks. Wafta, Kamfer og aperi
m. m.

38---

En bygdedoktor anbefattet klokke
 husse, gjerne spesialisert sig om en eller annen
 sykdom, blev berømt og fik patienter søgan fra
 hele landet. F. eks: På Bleinkjen bodde ^{hans} ~~en~~ ¹⁸⁴⁰ ~~han~~
 som hedde Håndet. Han var siden berømt som
 leddokter. For en par mannsalder siden var jeg
 hos ham for en lidelse i ankla, som jeg plagdes
 med lenge, Håndet kurent. Id han. En gang
 var det 3 røktede "miltidsløgen", som sammen drov på
 med en patient som hadde full folsen ut av led. De
 måtte gi op de fik ikke foden i led. Så blev denne
 Håndet likt, han fik patientens fod i vorden.
 Så vil jeg nevne at, de leges som praktiserte
 for en ~~gull~~ mange mannsalder siden og ikke
 hadde nogen moderne real utdannelse skilte nesten
 både folk og tæ.

39---

De ved jeg ikke.

40-41---

Likaeså.

42---

Disse leges som praktisert for inn til flere
 100 år siden hadde så vidt jeg ~~kan~~ kan hørt.
 årelating og kopping som ^{settes} hovedbesjæftigelse.

43---

Ved ikke.

44---

Antagelig gjorde de det.

45---

Yog skilte ^{ikke} de drov med det. ja.

46---

Se punkt 38 lokan.

47---

På forskjellig vis.

48---

For det meste

Legekaboker

49---

/ Mange hadde mer eller mindre legekaboker for händen

50---

Det kunde være av og til med det.

51---

/ Likaeså.

52---

Det tror jeg neppe.

53---

Yog tror ikke det her i Trøndelag forekommer
 noen slike kaboker mer, i så tilfelle måtte jo
 slike høre hjemme på minsetim.

Norsk Etnologisk Gransking.

Yeg må herovf be om årsaking for, at jeg ikke forlængst har forsøgt å svare på emnene 80 og 81: Hårsrud - Kjesingrud og Åkangangas Vardøger.

Saken er som, at ~~Sol~~^{Sol} er stor Sol av spørsmål målene jeg ikke ser mig istand til å besvare list tilførsellende for Dere. Men har jeg ment og giø mig list tid ~~til~~ for om mulig å få i opplysninger hos andre først og fremst eldste, gamle folk. Men min er Sol ~~at~~ lide, at jeg selv kan til å bli den eldste i omgangskredsen (81 år). Når jeg således ikke har kunnat komplettere min viden først om Åkangangas og Hårsrud m. v. så for jeg notere med min egen personlige kjenning om emnene 80 og 81.

Følgelig er Sol min mening, at her i Trøndelag, særlig i Distrikten her i Ytterred ikke har vært så aktivt med Sol som en kommer inn på i ovennevnte spørsmål. I visse andre strøk av landet tror jeg nok en kan få bedre led. på og opplysninger betræffend. disse 2 spørrelistene. Vedlagt sender spørrelisten i 80 og 81

Jeg har idag modtatt Emneliste nr. 82 Bøinnes samt sammen nr. 16 Sonigjen og smisning. En må vel gå igang med dette i jule. — — Gladelig ynt.

Kvithem fra Steinhjies
November 1960
Ott. Amoen